

Vplyv podnikateľských aktivít veľkých firiem na spoločnosť a životné prostredie je mnohoraký, ich manažéri prichádzajú denne do tisícov interakcií s klientmi, zamestnancami, akcionármi, dodávateľmi, investormi či partnermi, alebo inými zainteresovanými subjektmi. Každá z nich im ponúka možnosť konať, urobiť rozhodnutie, zaujať stanovisko, zachovať sa nejakým spôsobom. Každá zároveň ponúka pozorovateľovi (konštruktívnemu kritikovi, ale aj tomu menej konštruktívnemu) príležitosť na hodnotenie, či práve toto konanie bolo spoločensky zodpovedné, alebo nie. Platí známe, kto nič nerobí, nič nepokazí. Čím viac takých situácií, tým väčšia šanca, že niektoré sa nepodarí uspokojivo zvládnuť. Naše očakávania by však preto nemali byť nižšie. Možno by sme len mohli častejšie brať do úvahy to, že firmy zrejme v zásade nie sú iné (lepšie alebo horšie) ako my, ľudia.

Jednotlivci majú tiež denne veľa príležitostí vyjadriť osobné presvedčenie, rozhodnúť sa niečo urobiť, alebo zavrieť oči a tváriť sa, že nevidia. Pred otvorením tradičných slávností pri rakúskom Wörtherskom jazere opustila Catherine Deneuve dejisko tlačovej konferencie, lebo nechcela byť na verejnosti v jednej miestnosti s Jörgom Haiderom. Rovnako statočne a inšpirujúco na mňa zapôsobila kniha Martiny Justovej Cisár je nahý – Represia verus prevýchova (vyšla nedávno). Rozhovor s ňou nájdete v našej rubrike Príležitosť pomôcť.

Po menách francúzskej filmovej divy a riaditeľky občianskeho združenia Maják spomeniem do tretice ešte jedno – Pavol Lančarič. Generálny riaditeľ spoločnosti Orange Slovensko, a.s., ktorá v máji opäť získala Hlavnú cenu Via Bona Slovakia, sa po júnovom štvrtročnom stretnutí stal prezidentom združenia Business Leaders Forum. Prajem mu v tejto novej pozícii veľa dobrých nápadov, odvahy a trpezlivosti.

Ivan Ježík

Spoznajme sa lepšie

divadelné predstavenie Snehulienka a lesní kamaráti pomohlo nadviazať užšiu spoluprácu komunity mentálne postihnutých a zdravej populácie, pripravilo ho občianske združenie Arabeska vďaka podpore z programu T-Mobile pomáha komunite

Seminár na univerzite

Sme uprostred prázdnin a hovoriť o štúdiu sa môže zdať zvláštne. Leto je však celkom dobrou príležitosťou na bilancovanie. V uplynulom školskom roku sa členom BLF v spolupráci s administrátorom podarilo úspešne odprednášať na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK voliteľný predmet Spoločenská zodpovednosť firiem. Takýto predmet sa ocitol v ponuke univerzity na Slovensku prvýkrát. Jedenástich stretnutí sa zúčastnilo 17 študentov odboru aplikovanej psychológie. Prednášky boli zamerané na definovanie základných pojmov, diskusiu o teoretických východiskách a na konkrétne príklady. Prednášajúci sa snažili priblížiť študentom otázky, ktoré vznikajú pri mapovaní a optimalizovaní vplyvov podnikania na životné prostredie, zamerali sa na dôležitosť vzťahu zamestnávateľa ku zamestnancom, dodávateľom, investorom či iným zainteresovaným skupinám.

Študenti boli tvoriví, kritickí, ale zároveň otvorení iným názorom. V spätnej väzbe ocenili najmä praktickosť seminára, autenticnosť problémov, konkrétnosť informácií a otvorený prístup. Vážili si, že medzi nich prišli ľudia z praxe. Pracovníci Nadácie Pontis a manažéri zo Citigroup, Orange Slovensko, a.s.; TESCO Stores SR a Philip Morris Slovakia, a.s., prezentovali predovšetkým vlastné skúsenosti – či už s implementáciou programu environmentálny manažment, internou komunikáciou, spolupracou s mimovládnyimi organizáciami či realizáciou komunitných projektov. Hoci hodnotenie kvality prednášok prostredníctvom štandardného dotazníka Univerzity Komenského sa ešte spracúva, všetko nasvedčuje tomu, že univerzita má záujem pokračovať v spolupráci. V strednej a východnej Európe by tak z pilotného projektu mohla vzniknúť inšpirujúca iniciatíva.

prípravu
a vydávanie
podporujú

Editor

Ivan Ježík
ivan@nadaciapontis.sk

Redakčná rada

Michal Bunčák
Vojtech Gossányi
Jana Ružická
Lenka Surotchak
Lucia Borovská

Jazyková redakcia

Viera Bunčáková

Grafika, DTP a tlač

A21, s. r. o. design studio
Sinokvetná 21, 821 05 Bratislava

Vydáva

Nadácia Pontis
Grösslingová 59, 811 09 Bratislava
www.nadaciapontis.sk
pontis@nadaciapontis.sk

Členovia BLF

aktivity členov združenia

zamestnanecké

Fungovanie grantových programov pozná asi každý. Začínajú sa zverejnením výzvy na účasť v grantovom kole. Pokračujú hodnotením projektov, poskytnutím grantu a monitorovaním podporených projektov. Celý proces sa končí záverečným vyhodnotením programu. Zamestnanecké grantové programy sa takmer v ničom neodlišujú. Jedinou inováciou je, že výzva na účasť sa adresuje len zamestnancom firmy prostredníctvom interných komunikačných kanálov. Je to preto, že o grant môžu požiadať iba zamestnanci firmy spolu s neziskovou organizáciou, ktorú si sami vyberú.

Zamestnanec, kto si zaslúži podporu?

Túto otázku si v lete 2004 položil manažment spoločnosti T-Mobile Slovensko a spolu s Nadáciou Pontis pripravil grantový program T-Mobile pomáha komunite. Nezávisle od tohto rozhodnutia pripravila spoločnosť Orange Slovensko svoj zamestnanecký grantový program. Lídri telekomunikačného trhu oslovili zamestnancov, aby sa porozhliadli po svojom okolí a sami nominovali organizáciu alebo projekt, ktorý si podľa nich zaslúži podporu. Osobné prepojenie

zamestnanca s MVO sa v tomto prípade nepovažuje za konflikt záujmov. Naopak, čím intenzívnejšie zamestnanec s neziskovou organizáciou spolupracuje, tým lepšie. Zamestnanecké grantové programy bývajú spojené so životným priestorom a problémami zamestnancov. Neprekvapuje preto, že v T-Mobile Slovensko sa program zameriava na zlepšenie kvality života v komunitách, s ktorými zamestnanci prichádzajú do kontaktu, a v Orange Slovensko na rozvoj regiónov prostredníctvom zveľadenia oblasti, ktorá je zamestnancovi blízka.

My našim deťom, naše deti nám

výstavba altánku vo dvore domu na Vajnorskej ulici v Bratislave, ktorú uskutočnilo Spoločenstvo KPV

Spoločná práca

Jeden zo zamestnancov Orange Slovensko sa rozhodol spolu s inými dobrovoľníkmi upraviť a vyčistiť prameň na turistickej trase Naháč-Planinka. Je to jediná studňa na tejto trase, preto je turistami hojne využívaná. Cieľom je vytvoriť z tohto miesta prítiažlivý kútik s možnosťou oddychu, osvieženia, posedenia.

grantové programy

Čo netreba podceňiť?

Ak má byť program dlhodobo úspešný, je nevyhnutná systematická komunikácia medzi organizátorom grantového kola a radovými zamestnancami. Treba ich oboznamovať s výsledkami hodnotenia projektov, ale aj s aktivitami, ktoré sa vďaka programu podarilo uskutočniť. Transparentnosť výberového procesu zdôrazňuje Juraj Droba z T-Mobile Slovensko: „Alfou a omegou tohto typu programov je absolútna transparentnosť a integrita výberového procesu. Všetci žiadatelia musia byť presvedčení o tom, že zvíťazili najlepšie projekty a do hry nevstupovali žiadne „soft“ kritériá a osobný vplyv manažmentu. Toto je možné dosiahnuť zložením výberovej komisie a jasnou komunikáciou priebehu a výsledkov výberového procesu.“ Druhou oblasťou, na ktorú by sa nemalo zabudnúť, je monitoring podporených projektov a úloha zamestnancov pri ich realizácii. Zdôrazňuje ju Natália Pavlová z Orange Slovensko: „Prímárnym cieľom je, aby sa na realizácii programu zúčastňovali aj samotní zamestnanci, t.j. aby ich úloha nekončila podaním programu a odoslaním finančných prostriedkov na účet spolupracujúcej organizácie. Tento fakt je ťažké overiť, ale každým rokom sa toto kritérium stáva dôležitejším a kladie sa naň pri posudzovaní väčší dôraz.“

Aké sú výhody?

Grantový program robí zo zamestnancov firiem vyslancov dobrej vôle, ktorí vedú zabezpečiť zdroje na uskutočnenie rôznych drobných aktivít: upraviť detské ihrisko, pomôcť hendikepovaným, svojpomocne rekonštruovať schátralú pamiatku. Okrem toho vzbudzuje záujem o veci verejné, vytvára príležitosti na aktívne trávenie voľného času a motivuje k dobrovoľníctvu, ktoré oceňuje aj zamestná-

vatel. Program prináša firmám niekoľko sekundárnych výhod. Vzdelávajú, pretože, ako uvádza Natália Pavlová z Orange Slovensko, „pomáhajú zvyšovať povedomie o filantropii medzi zamestnancami. Zároveň predstavujú aj podporu aktívnym zamestnancom, ktorí už sú, alebo majú chuť stať sa darcami.“

Fašiangové masky

Budovanie komunity rodičov a detí prostredníctvom vzdelávacích a voľnočasových aktivít, ktoré vďaka podpore z programu T-Mobile pomáha komunite zrealizovať Materské centrum Kubko v Detve.

O výhodách grantového programu vypovedá aj jeho hodnotenie zamestnancami oboch spoločností. Podľa interných prieskumov spoločnosti Orange Slovensko ho deväť z desiatich zamestnancov hodnotí pozitívne. V spoločnosti T-Mobile Slovensko je situácia podobná a ako uviedol Juraj Droba „program bol vysoko hodnotený v pravidelnom ročnom Prieskume spokojnosti zamestnancov. Logicky najvyššie známky dostával od tých zamestnancov, ktorí sa ho aktívne zúčastnili.“

Michal Bunčák

Zamestnanecký grantový program je jedným z nástrojov na budovanie lojality, dáva zamestnancom priestor na sebarealizáciu mimo svojej práce a vedie ich k spoločensky zodpovednému správaniu tým, že podporuje ich filantropické aktivity.

Juraj Droba
riaditeľ divízie vonkajších vzťahov
T-Mobile Slovensko

Keď bol vyhlásený druhý ročník zamestnaneckého grantového programu, inšpirovali ma už zrealizované projekty kolegov. Chcel som to vyskúšať. V obci, v ktorej plánujeme v budúcnosti bývať, som sa chcel aktívne zapojiť, spoznať budúcich susedov a nadviazať neformálne kontakty so zástupcami obce. Vybudované detské ihrisko inšpirovalo aj ďalších. Starostu potešil fakt, že projekt „zobudil“ občanov, ktorí sa dovtedy do života v obci príliš nezapájali. To považujem za jeden z hlavných zmyslov grantového programu.

zamestnanec
spoločnosti Orange Slovensko

Do druhej polovice roka 2006 vstupuje združenie Business Leaders Forum už s pätnástimi členskými firmami. Aktivity dvoch nových členov – spoločností Dell, s.r.o., a Skanska SK a.s. – v rôznych oblastiach spoločenskej zodpovednosti dokazujú, že majú najlepšie predpoklady pozitívne ovplyvniť činnosť združenia.

Spoločenská zodpovednosť firmy Dell je súčasťou tzv. Winning Culture, ktorá predstavuje viaceré obchodné, marketingové a zamestnanec-ké projekty, ktoré celkovo vytvárajú Soul of Dell. Spätná väzba je pre Dell dôležitá vo vzťahu ku všetkým obchodným, firemným i komunitným zložkám. Spokojnosť zamestnancov napríklad merajú dvakrát ročne v ankete Tell Dell, ktorej sa pravidelne zúčastňuje viac ako 80% zamestnancov. Spoločnosť kladie dôraz na etický kódex, ktorý je súčasťou profilových tréningov všetkých zamestnancov a stanovuje, prípadne odporúča, ako sa správať v konkrétnych situáciách v rámci fair play podnikateľského prostredia a princípov správneho a profesionálneho riadenia spoločnosti. Sociálny program firmy

vitajte

poskytuje zamestnancom množstvo výhod vrátane športových aktivít, jazykových kurzov či samovzdelávania formou e-learningu. Špeciálny program pre zdravie zamestnancov sa pripravuje dvakrát ročne ako týždeň zdravia (očkovanie, rozdávanie ovocia, balíčky zdravia, tematické prednášky a pod.) a pribúdajú nové projekty ako napr. týždeň pracovnej vyrovnanosti. V decembri 2005 Dell otvoril prevádzku technologického centra v Domove sociálnych služieb Gaudeamus v Bratislave, v zariadení sociálnej starostlivosti pre telesne postihnuté deti a mládež. Projekt financuje Nadácia Dell, ktorá na vybavenie nového centra venovala počítačovú techniku v hodnote takmer pol milióna slovenských korún. Podobnú charitatívnu aktivitu realizuje Dell projektom RozDELLujme šance. Spoločnosť spolupracuje so školami a so študentskými neziskovými organizáciami AIESEC a IAESTE. Začiatkom leta 2006 boli aktivity spoločnosti smerujúce k zosúladieniu rodinného a pracovného života ocenené víťazstvom v súťaži Zamestnávateľ ústretový k rodine.

S rastom spoločnosti Dell na Slovensku prišli nové výzvy a zodpovednosť firmy nielen voči vlastným zamestnancom, zákazníkom a klientom, ale aj uvedomenie si dôležitosti participácie v projektoch s mimovládny charakterom, či už v dobrovoľníckych činnostiach organizovaných pravidelne spoločnosťou Dell, alebo spoločne s členmi BLF. Práve to je dôvodom vstupu do fóra medzi veľké a filantropicky skúsené spoločnosti, ktoré majú so zodpovedným podnikaním dlhoročné skúsenosti a sú ochotné sa o ne podeliť, či už na organizovaných seminároch, brífingoch či prezentáciách organizovaných Nadáciou Pontis.

Urszula Macher
manažérka pre komunikáciu a PR
Dell, s.r.o.

Ludia pre stromy

aj ZŠ Fatranská v Nitre má vďaka spoločnosti Skanska SK 35 nových stromčekov, skrásliť im okolie školy a budú pomôckou na hodinách botaniky

Vo svojich zásadách sa aj Skanska SK zaväzuje podnikat' s vysokým morálnym a etickým štandardom. Efektívne a otvorene komunikuje s tými, na ktorých vplyva podnikanie firmy. Vo svojich vzťahoch sa snaží zabezpečiť, aby dodávateľia a subdodávateľia dodržiavali zásady etického kódexu. Zamestnancom poskytuje firma rovnaké príležitosti bez ohľadu na rasu, farbu pleti, pohlavie, národnosť, náboženské vyznanie, etnickú príslušnosť či inú odlišujúcu charakteristiku. Dôležitým aspektom starostlivosti o zamestnancov je vytváranie bezpečného a zdravého pracovného prostredia. O vplyve svojich činností na životné prostredie premýšľajú dopredu a ich rozhodnutia sú založené na dostupných a relevantných faktoch. Ďalším príkladom sú aktivity v ochrane životného prostredia. Skanska je partnerom grantového programu Ludia pre stromy. Program podporuje projekty, ktoré sa pripravujú s miestnymi organizáciami a školami na celom Slovensku. V prvom ročníku grantového

BLF združuje firmy, ktoré majú za sebou výsledky. Na Slovensku je skôr pravidlom ako výnimkou, že ekologický rozmer projektov stavebné firmy riešia medzi poslednými, alebo sa ním nezaobierajú. Je málo spoločností, ktorých prvoradým záujmom je v čo najväčšej možnej miere chrániť životné prostredie všade tam, kde pôsobia. Skanska v Čechách i na Slovensku aktívne spolupracuje s ekologickými organizáciami, investuje do ekologických stavieb. Prečo vstupujeme do BLF? Chceme prispieť k zvýšeniu povedomia o SZF, mať dostatok priestoru na oboznámenie sa s prípadovými štúdiami iných firiem a na výmenu skúseností.

Magdaléna Dobišová
špecialistka vonkajších vzťahov
Skanska SK, a.s.

Darovanie krvi je pravidelnou aktivitou

najbližšie odbery budú v budove Dell už v septembri v rámci projektu Global Community Involment Month

programu Nadácia Ekopolis podporila 20 projektov v celkovej sume 1 300 000 Sk. Firma investuje aj na svojich stavbách do umývacích rámp pre nákladné automobily a postupne nahrádza svoje stroje šetrnejšími – hlavne čo sa týka hlučnosti a emisií. Skanska pripravuje vlastný systém akustických bariér, ktoré budú pred hlukom chrániť bezprostredné okolie stavieb. Environmentálny systém riadenia udržuje

zavedený a certifikovaný systém EMS v súlade s požiadavkami ISO 14 001, ktorý je záväzný pre všetkých zamestnancov a všetky činnosti spoločnosti Skanska. Od vzniku v roku 2004 firma spolupracuje so Slovenským zväzom telesne postihnutých športovcov, občianskym združením Darujme deťom nádej (deti s atrofiou svalstva), občianskym združením Orion Panacea (detská onkológia, hniezda záchraný).

Internetová stránka

Združenie BLF má od konca júna novú internetovú prezentáciu. Jej publikácia je súčasťou zámeru motivovať a inšpirovať k spoločenskej zodpovednosti, poskytovať potrebné know-how, aktívne prispievať k udržateľnému rozvoju. Je zároveň snahou komunikovať otvorene, jasne a transparentne o činnosti združenia.

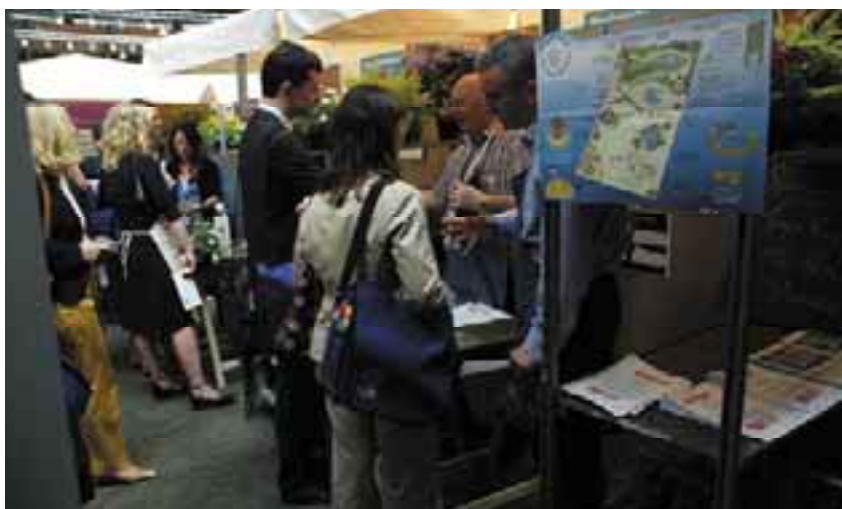
druhé bruselské trhovisko

Vlani sa v Bruseli uskutočnilo prvé trhovisko, ktoré prezentovalo najzaujímavejšie riešenia firiem v oblasti spoločenskej zodpovednosti v Európe. Nebolo samozrejmé, či sa model osvedčí a stane sa z neho tradícia. Podujatie organizovala organizácia CSR Europe, ktorá spolupracuje s Európskou komisiou a podporuje firmy pri uplatňovaní princípov spoločenskej zodpovednosti firiem v praxi. Minuloročné stretnutie ukázalo, že očakávania autorov projektu sa nielenže podarilo naplniť, ale pilotný projekt bol natoľko úspešný, že sme sa ním inšpirovali aj my na Slovensku a prvé trhovisko nápadov sme predstavili v apríli tohto roku v Design Factory v Bratislave. Súbežne sa podobné podujatia uskutočnili v Poľsku, Taliansku, Írsku či Švédsku, potvrdzujúc obrovský záujem firiem podeliť sa o vlastné skúsenosti a novými sa vo svojej práci nechať inšpirovať.

Bruselské novinky

Odborná verejnosť 22. júna netrpezlivo očakávala, ako sa realizuje výmena skúseností v druhom pokračovaní na celoeurópskej úrovni v Bruseli. Pozitívne prekvapili už samotné čísla, 120 riešení v dvanástich kategóriách si prišlo pozrieť viac ako 500 účastníkov. Novinkou tohtoročného veľtrhu spoločenskej zodpovednosti boli stánky jednotlivých krajín – partnerov hlavného organizátora podujatia, organizácie CSR Europe. Keďže ani jedna zo slovenských firiem, ktorú v tomto roku vybrali, do Bruselu nemohla prísť, Slovensko prezentoval stánok združenia BLF so spoločnými aktivitami jeho členov. Osviežením veľtrhu

bolo aj zdokonalenie technického zvládnutia celého podujatia – účastníci dostali USB kľúče s nahrávkou všetkých základných materiálov a používali identifikačné kartičky s čiarovým kódom, ktorý slúžil ako „platobný nástroj“, keď sa pristavili pri stánku prezentujúcej firmy, aby si vypočuli jej riešenie. Toto im v písomnej podobe odovzdali až po načítaní si kódu, tzv. zaplatení, a tak každý predávajúci získal na konci nielen prehľad o počte svojich zákazníkov, ale aj o tom, v ktorých firmách či organizáciách pracujú. Keďže počas dvoch a pol hodiny nebolo možné prezrieť si úplne všetky, veľakrát ani nie všetky vytipované riešenia, účastníkom je k dispozícii online katalóg

Autentická atmosféra

minuloročnou inšpiráciou bol zeleninový trh, tento rok to bolo kvetinárstvo

Prezentovali nielen firmy

významným aktérom na poli spoločenskej zodpovednosti je európsky komisár pre sociálnu politiku, bývalý český premiér Vladimír Špidla

riešení, v ktorom nájdú spolu 470 príkladov, t.j. kombináciu tohtoročných aj minuloročných vybraných riešení.

Inšpiratívne projekty

Vybrať 120 riešení nebolo jednoduché, organizátori sa riadili tromi hlavnými kritériami. Do akej miery sú navrhnuté postupy a výsledky inovatívne? Ide o oblasť, ktorá patrí do hlavného okruhu záujmu väčšiny zúčastnených strán? Je riešenie aplikovateľné v iných firmách a ako ľahko? Vyberali v dvanástich kategóriách: podnikateľské partnerstvá, reportovanie, podnikanie, životné prostredie, rovnosť príležitostí, zdravie a bezpečnosť, inovácia, líderstvo a správa, zavedenie SZF do praxe, budovanie kapacít, zapojenie zúčastnených strán a iné.

Slovenské príklady v európskom katalógu

Prezerajúc si katalóg 470 európskych riešení v oblasti spoločenskej zodpovednosti mimoriadne poteší, že je medzi nimi aj niekoľko slovenských: zapájanie zamestnancov Citigroup do rozhodovania o komunitnom investovaní a podpora podnikania znevýhodnených žien, dobrovoľnícky program zamestnancov Hewlett Packard vo Vysokých Tatrách a vzdelávací projekt v podnikateľskej etike, projekty firemného filantropického fondu a angažovania sa zamestnancov spoločnosti Orange Slovensko, projekty farmaceutickej spoločnosti Pfizer na zlepšovanie zdravia rómskych žien a podpore talentov v komunitách, projekt Slovak Telekom Počítače pre školy, projekt Tesco Charita roka, U. S. Steel Košice s projektom zdravia a bezpečnosti práce, Východoslovenskú energetiku

s projektmi zavádzania kódexu správania sa a ich program tréningu zamestnancov či Západoslovenskú energetiku s filantropickým projektom odklínania hradov a grantovými kolami Pozitívna energia pre šport.

Európska kartografia

Účastníci dostali aj čerstvé výsledky výskumu, ktorý sa robil medzi jednotlivými firemnými platformami pre spoločenskú zodpovednosť na národnej úrovni. Slovensko prezentovali Nadácia Pontis a Business Leaders Forum.

Prieskum sa venoval inováciám, bielym miestam a budúcim trendom v SZF. Vychádzal pritom z 545 podnikateľských riešení a 140 sieťových aktivít realizovaných 22 partnerskými organizáciami CSR Europe. Zo slovenských príkladov bol mimoriadne vyzdvihnutý prieskum vnímanie spoločenskej zodpovednosti populáciou Slovenska, ktorý sa realizoval v rokoch 2004 a 2005, jeho tretie pokračovanie je v štádiu prípravy.

Čo dodať na záver?

Na jar budúceho roka, pred bruselským trhoviskom, opäť pripravíme to naše slovenské. Radi by sme na ňom mali viac ako dvadsať riešení, ich počet však závisí od toho, čo urobia a ponúknu firmy. O pár týždňov, 8. septembra, pozývame všetkých priaznivcov zodpovedného podnikania do Bratislavy pred Tesco na Kamenné námestie na iné, svojím spôsobom ešte netradičnejšie trhovisko. Ponúkajúcimi budú mimovládne organizácie, ktoré prídu s ponukou projektov pre firmy aj jednotlivcov, ktorí chcú prejavíť svoje filantropické čítenie.

Lenka Surotchak

Exchanging for the Better

Na konferencii v Dubline 11. mája prezentovali 50 spoločností spolu takmer 70 príkladov realizovaných aktivít. Bola to dosiaľ najväčšia konferencia na túto tému v Írsku. Podujatie, ktorého sa zúčastnilo viac ako 350 delegátov, začalo diskusiou o spoločenskej zodpovednosti firiem. V paneli boli prítomní vrcholoví manažéri z Anglo Irish Bank, BUPA Ireland, Business in the Community a IKEA International.

odsúdení

Prečo je sociálna práca s ľuďmi vo výkone trestu a po ňom potrebná?

Pre spoločnosť je najvýznamnejší ten cieľ sociálnej práce s trestanými osobami, ktorý smeruje k ochrane pred opakovanou kriminalitou, pred násilím. Z približne sedem tisíc odsúdených ľudí je na výkon trestu doživotia odsúdených možno desať ľudí. Všetci ostatní raz vyjdú na slobodu medzi nás. Ľudia si nedokážu predstaviť, aký zdevastovaný je človek aj po päťročnom treste. Trestom chce spoločnosť človeka naučiť, že nemá ubližovať. Je však nastavený tak, že odsúdenému berie schopnosť túto zmenu so sebou urobiť. Ľudia z väzníc vychádzajú so silnou túžbou a presvedčením, že sa do výkonu trestu už nevrátia, ale len vo veľmi málo prípadoch sa im to podarí. Terénna sociálna práca s trestanými osobami na Slovensku prakticky neexistuje. O komplexnosti a strategickej účinnosti môžeme len snívať. Chýba legislatívna podpora, z ktorej by vychádzali zákonné podmienky takejto práce, chýbajú historické skúsenosti, podľa ktorých by sa potrebná legislatíva vytvorila, a chýba „objednávka spoločnosti“, ako to nazývajú politici, keď sa im nechce vŕtať do vecí, ktorých sa boja alebo im nerozumejú. Rezortné ministerstvo (ministerstvo spravodlivosti) nie je sociálny rezort a ani nevytvára možnosti systematickej zmeny. Politikov zaujíma to, aby nebola spoločnosť ohrozená útekmi väzňov. Oponujú, že vo väzniciach nie sú voliči a tak nečudo, že skutočné riešenia, ktoré treba hľadať v terénnej sociálnej práci, nikoho nezaujímajú. Aj z týchto dôvodov som sa rozhodla prezentovať svoje skúsenosti na medzinárodnej scéne, kde nachádzam profesionálnych odborníkov, ktorých táto téma nielenže zaujíma, ale významné zistenia aj zavádzajú do praxe. Sociálna práca s trestanými osobami je náročná v podmienkach slovenského väzenstva o to viac, že stále

Občianske združenie Maják sa od svojho vzniku v roku 2000 venuje sociálnej práci s ľuďmi vo výkone trestu a po ňom. Za opatrenia pomáhajúce ľuďom po výkone trestu žiť bez stigmy bývalého väzňa, získalo toto združenie v novembri minulého roka cenu Nadácie SOCIA. Resocializácia a integrácia ľudí dlhodobo vylúčených z bežného života je vždy dlhý a náročný proces. O tom, ako prebieha, o úskaliach a radoostiach s ním spojených, ako aj o predsudkoch a ich prekonávaní sme sa porozprávali s Martinou Justovou, riaditeľkou združenia. Martina Justová je zároveň autorkou nedávno vydané knihy Cisár je nahý – Represia verzus prevýchova.

vnímame len svoje emócie a túžbu po „bezbrehej“ pomste, ako by sme dali prednosť systematickým výchovným riešeniam, ktoré by nám priniesli pozitívne zmeny.

Ako sa snaží OZ Maják pomáhať ľuďom vo výkone trestu?

Vytvorili sme viacero sociálnych projektov, cez ktoré sme prichádzali do výkonu trestu za odsúdenými ľuďmi. Prvý bol projekt KAIN, v ktorom desať ľudí odsúdených na dlhodobý výkon trestu (nad 5 rokov) za tri roky získalo maturitné vzdelanie v odbore elektrotechnika. Ďalej to boli projekty MEDIUS – niekoľkomesačné jazykové kurzy, kurzy výpočtovej techniky, manažérsky kurz a podobne. Iné projekty ponúkali prácu za symbolickú odmenu. V každom projekte sa skupine venoval sociálny pracovník, prípadne psychológ, a to aj individuálne. Tieto projekty boli zároveň výskumom v praxi. Z rozsiahlych zistení o príčinách, spôsoboch a dôsledkoch vznikla stratégia práce s trestanými osobami, ktorú sme celú v teréne vyskúšali a popísali. Základom účinnej sociálnej práce s trestanou osobou je, že sa musí začať už vo výkone trestu. Sociálny pracovník musí prísť za svojim klientom vtedy, keď ho klient najviac potrebuje a mal by

prichádzať ako partner, profesionálny priateľ, rovnocenný spoločník. Výkon trestu je absolútna autorita, ktorá pôsobí cez strach, sociálny pracovník je protipólom, pôsobí cez vzťah. Jedine tento vzťah umožní, že keď človek vyjde z väzenskej brány, nezastaví sa v telefónnej búdke, aby zavolať „starým kamarátom z mokrej štvrte“, ale zavola sociálnemu pracovníkovi, „priateľovi, ktorý pochopí“. Do konania trestanej osoby môže spoločnosť zasiahnuť len vtedy, ak jej to ona sama dovolí, ak má motiváciu zmeniť svoj život. Je naivné myslieť si, že je niečo takéto možné vtláčať do človeka násilne, len samotným výkonom trestu. Na druhej strane ani najlepší sociálny pracovník nedosiahne úspech, pokiaľ ho klient nepozná, nedôveruje mu a tak mu nedá šancu, aby svoje schopnosti použil. Je to jedna z mnohých vecí, ktoré stratégia práce s trestanými osobami obsahuje.

Ako pokračujete v práci po prepustení klienta?

Pre človeka po výkone trestu je všeobecne najúčinnější pomocou poskytnutie práce. Na začiatku vieme vyplácať mzdu denne. Klient si tak môže okamžite riešiť svoju problematickú situáciu a najmä, môže si ju riešiť sám.

Pravdaže mu pomáha sociálny pracovník, ale ako radca, priateľ, nie ako autorita. Autority nemajú šancu po výkone trestu u slobodného človeka uspieť. Vytvárame teda rôzne pracovné miesta, momentálne ich máme už viac ako 30. Obsadzujeme ich prednostne klientmi z výkonu trestu, pokiaľ sú voľné aj inými sociálnymi skupinami ľudí.

Aké výsledky združenia Vám urobili najväčšiu radosť?

Naučila som sa tešiť z každého krôčika človeka dusiaceho sa a balansujúceho na hrane spoločnosti. Ich život je ťažký a rizikový. Prednedávnom mi volali z televízie, aby som priviedla nejakého väzňa s rodinou, aby ukázal, ako sa mu všetko podarilo zmeniť. Musím sa nad takýmito nápadmi smiať. Zdá sa mi, že už aj na to, ako má vyzeráť pozitívna zmena máme všeobecný patent. Trestaní ľudia väčšinou nepochádzajú z „normálnych“ rodín. Učím ich pokiaľ možno nekontaktovať primárnu rodinu, z ktorej sa do výkonu trestu vlastne dostali. Sú vo svete osamotení s plnou hlavou ťažkých a krutých vecí, ktoré dostali aj daľ. Každú chvíľu sa ich život môže zvrtnúť a... Preto som prestala plánovať vzdušné zámky

Odkiaľ je na svete zlo a prečo, sú fundamentálne otázky života, ktoré v určitom veku dobehnú každého človeka. Ich spoločným menovateľom je, že v duši zanechávajú štrpance pocitov krivdy, hnevu, smútku. Hľadáme vinníka, nadávame na Boha, ktorý má to zlo určite na svedomí a inak nič. Psychológia by tento jav nazvala vyhnutie sa problému, tzv. vytesnenie. Vo svete pomáhajúcich profesií, kam patrí aj sociálna práca, učíme ľudí prekonávať lenivosť a strach a namiesto všelijakých kľučiek pozrieť sa do jadra problému a riešiť ho. Je to napokon najkratšia cesta, ako sa s ním vyrovať. Klásť si tú najpotrebnejšiu životnú otázku „ako?“ nás tak musia učiť iní. Odpovede sú všade okolo nás, stoja nehybne a čakajú, kým nám príde na um. Celá naša práca je odpoveďou na množstvo dôležitých otázok týkajúcich sa páchania kriminality, teda je o „kriminálnych živloch“ tvoriacich zlo. Žiaľ, ľudí zaujímajú len otázky, prečo nedostávajú vyšší trest a prečo ten trest nie je krutejší. Otázky smerujúce k obrane pred kriminalitou, otázky potláčajúce násilie, teda tie najpotrebnejšie otázky, ako riešiť problém kriminality, aby sa neopakovala, tie musím učiť ľudí pýtať sa. Darom dávam odpovede. Kým sa ľudia neopýtajú, ostávajú nehybne stáť okolo nás. Bez zmyslu.

Skúška dospelosti

vo výkone trestu v Leopoldove v rámci projektu KAIN maturoval aj tento mladý väzeň

a snažím sa budovať sociálne centrum, v ktorom nájdu títo ľudia celoživotnú oporu a cez ktoré bude zase verejnosť dostávať informácie. Že sa to všetko podarilo, aj keď na malinkom priestore, z toho mám najväčšiu radosť.

Čo by mohlo uľahčiť proces resocializácie?

Na začiatok by stačilo, ak by pribúdali informovaní ľudia s názorom na túto tému. Na verejných diskusiách zažívam situácie, keď ľudia zostanú naozaj prekvapení, prečo im dodnes tieto otázky ani len neprišli na um. Proces resocializácie uľahčí, ak ju ľudia budú podporovať a budú chcieť, aby vznikali profesionál-

ne organizácie, ktoré budú s týmito ľuďmi účinne pracovať. Podávať pomoc sa musí človek učiť, a to dlhoročným teoretickým aj praktickým štúdiom problematiky. Toto často ľudia akoby nechceli chápať, podávajú neprofesionálnu pomoc a takmer vždy dochádza ku sklamaniu. V súvislosti s trestanými osobami je o tom dôležité hovoriť, pretože práve to je skupina, ktorá sociálnu pomoc často zneužíva. Zneužitie pomoci sa potom stáva znovu len dôvodom na fatalizmus a represívne opatrenia.

Do akých projektov by sa mohli zapojiť firemní donori? Čím by mohli pomôcť?

Podporiť naše snahy možno mnohými spôsobmi. Okrem priamych financií je to využívanie našich služieb. V Bratislave sme otvorili masérsky salón na Vysokej 8, pomôže nám, keď budú firemní donori využívať na relax práve naše služby, keď ich budú odporúčať. Pomôže nám, keď budú nakupovať výrobky z našich dielní. V Zlatých Moravciach sme založili tvorivé dielne, vyrábame predmety z prútia, drôtu, šúpolia. V najbližšom čase sa chystáme pridať drevo a zrkadlo otvorí takéto dielne v Kropáčoch. Ak získame podporu, tak následne aj v ďalších veľmi zaostalých regiónoch. Tieto služby sú určené už nielen ľuďom po výkone trestu, ale všetkým ťažko zamestnateľným a vylúčeným skupinám. Vieme tiež využiť pomoc v podobe know-how, ktoré je v biznis sektore veľmi cenné a my by sme ho vedeli užitočne využiť. Verím, že schopný človek, ktorý chce skutočne pomáhať, si spôsob nájde.

firemné dobrovoľníctvo

Sprievodca úspešným projektom
o firemnom dobrovoľníctve je brožúrka, ktorej pdf verziu nájdete na stránke www.blf.sk

Trochu nás pri úprave chodníka dobodali komáre a ovady, trochu boleli nohy z výstupu na vrch Kloptaň, ale celkovo to bol vynikajúci zážitok na nezaplatenie. Skvelá bola organizácia a kombinácia nasledujúcich vecí: jedinečná príroda, príjemní ľudia, chutné jedlo. Už teraz sa hlásim na ďalšie podobné podujatie.

dobrovoľník z Východoslovenskej energetiky

Po rozhodnutí sa pre firemné dobrovoľníctvo je prvým krokom efektívna interná komunikácia a nájdenie vhodného projektu. Viacerí členovia BLF už so zapojením sa do dobrovoľníckych aktivít skúsenosti majú. Na jarnom seminári si vymenili skúsenosti z tejto oblasti, predstavili si navzájom niekoľko inšpiratívnych projektov a zhodli sa na tom, že v roku 2006 sa nám podarí uskutočniť takých programov ešte viac ako vlani. Pridať sa môže ktokoľvek ďalší. Nevyhnutným predpokladom je záujem a chuť pomôcť. Pre aké projekty sa môžete rozhodnúť?

Dobrovoľníci pre Tatry

Následky ničivej víchrice v Tatrách sú ešte stále vidieť a dobrovoľníci koordinovaní Slovenským skautingom môžu počas leta pomôcť pri prácach na obnove turistických chodníkov, starostlivosti o sadeničky či obnove verejných plôch v intravilánoch obcí. Okrem práce skauti pre firmy ponúkajú aj oddychové teambuildingové aktivity (jazdenie na koňoch, opekačka, gitara, výstup na Gerlach či ľahšie turistické trasy).

Odklíňanie hradov

Slovenský skauting organizuje aj projekt zameraný na spomalenie chátrania hradov. Zapojení zamestnanci môžu upravovať náletovú zeleň (kosenie, nosenie), zbierať popadané kamene

a pripravovať ich na konzervačné práce, likvidovať nelegálne ohniská, čistiť okolie hradov, vyrábať zábradlia, schodiská a pod.

Načítanie textov pre nevidiace deti

Zaujímavý projekt ponúka od budúcej jesene Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Dobrovoľníci v ňom budú na magnetofónové pásky načítavať knihy a učebnice, ktoré potom môžu počúvať nevidiace a slabozraké

deti. Dobrovoľníci si vyskúšajú prácu s vlastným hlasom, prednesom, intonáciou, dynamikou a dýchaním.

Pomoc týraným deťom a obetiam domáceho násillia

Centrum Slniečko sa dlhodobo venuje deťom a matkám, ktoré prišli o šťastný domov. Dobrovoľníci z firiem môžu pomôcť pri prácach na rekonštrukcii a skrášľovaní ich útulku – krízového centra. Je však možná aj pomoc na konkrétnych akciách pre týrané deti (výlety, Mikuláš, vianočný večierok...) či koordinačné práce pri celoslovenskej informačnej kampani a zbierke.

Ak sa rozhodnete zapojiť sa, Nadácia Pontis – administrátor Business Leaders Fóra Vám zašle bližšie informácie k jednotlivým projektom. Kontaktujte, prosím, Pavla Hricu, programového koordinátora na pavel@nadaciapontis.sk.

Prvá dobrovoľnícka skúsenosť

Východoslovenská energetika pomohla v júli pri výstavbe náučného lesníckeho chodníka v Smolníckej osade nielen finančným darom, ale aj prácou pred jeho uvedením do prevádzky. Firma uvoľnila 15 zamestnancov na jeden pracovný deň a oni pridali jeden deň zo svojho víkendy.

ideaexchange

trh projektov neziskových organizácií

Partneri na kurte

dobrý spoluhráč by mal byť aktívny a spoľahlivý, mal by vedieť poradiť a povzbudiť

Dvadsať organizácií bude mať možnosť prezentovať svoje projekty v jednej zo štyroch kategórií: demokratizácia a ľudské práva; ochrana životného prostredia; rovnosť príležitostí a zlepšovanie podnikateľského prostredia. Organizácie získajú grant vo výške 10 000 Sk na produkciu komunikačných materiálov. V stánkoch pripomínajúcich trh budú mať príležitosť prezentovať svoje poslanie, aktivity a projekty, na realizáciu ktorých hľadajú partnera. Formát trhu projektov im umožní neformálnym spôsobom osloviť firemných donorov a zároveň aj širšiu verejnosť. Úvodná časť podujatia je určená priamo firmám. Keďže pripravené projekty budú v štruktúrovanej forme prezentovať tí, ktorí ich vymysleli a pripravili, bude komunikácia nielen otvorená, ale aj efektívna. Profil organizácie a jeden z projektov budú zaradené do katalógu a všetci návštevníci podujatia dostanú aj informačný leták.

Mimovládne neziskové organizácie sú aj na Slovensku stále viac profesionálne v príprave svojich projektov a odvážnejšie v hľadaní zdrojov na ich realizáciu. Je tu však stále priestor pre nové partnerstvá s podnikateľskými subjektmi. Prvý ročník podujatia IDEA XCHANGE – Trh projektov neziskových organizácií sa bude konať v Bratislave 8. septembra pred obchodným domom Tesco na Kamennom námestí a 9. septembra v Goldex Clube práve s cieľom vytvoriť príležitosť na neformálne spoznávanie sa a vznik partnerstiev. Organizátormi podujatia sú Business Leaders Forum a Nadácia Pontis.

Sobotňajší program voľne nadviaže na piatkové prezentácie projektov. Ambíciou organizátorov a partnerov je posilniť existujúce väzby a umožniť vznik nových prepojení ľudí z rôznych spoločenských oblastí. Osemčlenné zmiešané športové tímy budú tvoriť zástupcovia firiem a mimovládnych organizácií. Vo volejbalovom turnaji preveria svoje športové schopnosti a čiastočne aj silu vzájomnej spolupráce, v zábavných disciplínach si vyskúšajú netradičné športy a spoznajú seba a svojich partnerov v nových situáciách. Veríme, že podujatie vytvorí priestor na nadviazanie obchodných príležitostí či partnerstiev s komunitou a prispeje k odstraňovaniu predsudkov či zbytočných bariér v komunikácii. Akékoľvek ďalšie informácie o podujatí Vám radi poskytneme v Nadácii Pontis.

Monika Smolová

Publikácia

Managing the Business Case for Sustainability

Integrácia spoločenského, environmentálneho a ekonomického konania. Tak znie podtitul publikácie, ktorá vyšla v apríli tohto roku z dielne odborníkov Centra manažmentu trvalo udržateľného rozvoja na Lüneburskej univerzite v Nemecku. Knižka poskytuje súhrn pohľadov na širokú škálu aspektov väzby medzi konaním zohľadňujúcim trvalo udržateľný rozvoj, konkurencieschopnosť a ekonomickým úspechom, čím sa snaží poskytnúť komplexný a štruktúrovaný pohľad na tieto väzby. Nájdete v nej jedinečný súhrn znalostí o situácii v teórii a praxi v tejto oblasti s uvedením perspektívy do budúcnosti.

viac: www.greenleaf-publishing.com

Kampaň

Opäť ako sociálni aktivisti

Americký výrobca domácej zmrzliny Ben & Jerry's – jeden z pionierov v oblasti spoločenskej zodpovednosti firiem – nadväzuje na svoje aktivistické začiatky a rozbieha kampaň American Pie, prostredníctvom ktorej lobuje za presun federálnych výdavkov z nukleárných rakiet na programy pre deti. Cieľom kampane pod vedením Bena Cohena a Jerryho Greenfielda je presunúť 13 miliárd dolárov – čo je v súčasnosti cena za údržbu tisícov jadrových bômb – na účely detského zdravotného poistenia, školy alebo iné programy určené deťom. S rozbehnutím kampane American Pie firma vytvorila novú rovnomennú príchuť svojej zmrzliny.

viac: www.boston.com/news

Ekológia

Príležitosť kompenzácie

Spoločnosti môžu mať k dispozícii správu s informáciami o množstve emisií skleníkových plynov spôsobených leteckým cestovaním ich zamestnancov. Firma Sabre Travel Network, ktorej systém rezervácie leteniek využíva väčšina popredných britských biznis cestovných kancelárií, vyvinula softvér na prípravu správ popisujúcich hladinu carbon-dioxidu, hydrocarbonov a iných skleníkových plynov uvoľňujúcich sa pri firemných letoch. Súhrnné správy umožnia spoločnostiam kompenzovať vplyv obchodného cestovania projektmi vysádzania nových stromov alebo opatreniami na redukcii emisií v iných častiach ich obchodných aktivít.

viac: www.timesonline.co.uk/global

Inšpirácia pre CEO

Profit with Honor

Inšpiratívna kniha Daniela Yankelovicha, jedného z najuznávanejších výskumníkov spoločenských vied, skúseného člena firemných dozorných rád, opisuje negatívnu konvergenciu kultúrnych a ekonomických trendov, ktorá vedie k rastúcim firemným škandálom a k atmosfére nedôvery. Zároveň ponúka spektrum riešení, ako zvrátiť trend pochybností. Apeluje na ambiciózných, kreatívnych firemných lídrov, ktorí môžu posunúť trhovú kapitalizmus do ďalšieho stupňa evolúcie osvojením si noriem biznisu, ktoré kladú dôraz na oprávnenosť ziskovosti a dôležitosť starostlivosti o zamestnancov, zákazníkov a širšiu spoločnosť.

viac: www.csmonitor.com

Kalendár podujatí

EÚ-10: Očakávania vs. realita

15. september, Praha, ČR

Na konferencii o implementácii spoločenskej zodpovednosti firiem v strednej Európe budú prezentované výsledky ročného projektu partnerov siedmich nových členských krajín. Na konferenciu je pozvaných takmer 100 účastníkov zo strednej Európy z neziskového a súkromného sektora, akademickej obce a odborových zväzov. Účast' je bezplatná.

organizátor: Program Global Alliance for Responsibility, Equity and Democracy a Liga ľudských práv

viac informácií: www.responsibility.cz

Interné komunikačné stratégie

26. – 27. september, Brusel, Belgicko

Philips, Levi Strauss, Nestlé, Vodafone, IBM, Chiquita International – aj v ich firmách je dôležitá interná komunikácia o spoločenskej zodpovednosti. Firmy si uvedomujú, že hodnoty, ktorým veria ich zamestnanci, sú dôležité pre vnímanie firmy verejnosťou. Konferencia bude založená na prezentácii a analýze praktických, reálne fungujúcich príkladov.

organizátor: Ethical Corporation

viac informácií: www.ethicalcorp.com/brussels2006

Amsterdamská globálna konferencia

4. – 6. október, Amsterdam, Holandsko

Udržateľný rozvoj a vplyv ľudstva na životné prostredie a spoločnosť. Ako vnímajú organizácie nové trendy, ako môžu na ne reagovať a aký vplyv na klientov, investorov, zamestnancov a komunitu môžu očakávať? Na konferencii bude tisíc účastníkov z celého sveta a viac ako sto rečníkov, medzi ktorými sú aj bývalý viceprezident USA Al Gore, viceprezident Európskej komisie Margot Wallström a Sir Mark Moody-Stuart, starosta Amsterdamu.

organizátor: Global Reporting Initiative

viac informácií: www.AmsterdamGRIConference.org

eco6

9. – 10. október, Zürich, Švajčiarsko

Na podujatí sa bude diskutovať o tom, či je spoločensky zodpovedné investovanie marketingovou aktivitou a či je spoločenská zodpovednosť firiem realitou alebo fikciou. Investičné spoločnosti čoraz viac zohľadňujú novú legislatívu, ktorá zahŕňa aj prvky spoločenskej zodpovednosti. Dá sa dopracovať k hodnotovému založeným investičným rozhodnutiam?

organizátor: economie

viac informácií: www.eco6.co.uk

Správy o spoločenskej zodpovednosti - nové smernice od Global Reporting Initiative

Medzinárodná organizácia Global Reporting Initiative (GRI) uskutočnila počas roku 2005 sériu pracovných stretnutí, ktorých cieľom bolo optimalizovať smernice z roku 2002. V budúcnosti tak vznikne nová generácia smerníc reportovania s prívlastkom G3. Smernice tejto organizácie sú v súčasnosti najprepracovanejšími štandardmi reportovania o spoločenskej zodpovednosti firiem a používa ich viac ako 860 spoločností na celom svete.

Začiatkom tohto roku GRI návrhy nových smerníc G3 spolu so zoznamom indikátorov výkonnosti sprístupnila verejnosti, aby sa k nim mohla vyjadriť. V súčasnosti prebieha zapracovanie zozbieraných komentárov do konečnej verzie smerníc. Tie ešte pred konečným vstupom do platnosti bude musieť schváliť dozorná rada GRI.

Nové smernice vytvárajú predpoklad na to, aby sa do reportovania o spoločenskej zodpovednosti zapojilo ešte viac subjektov. Sú totiž jednoduchšie, lepšie prepojené s internými manažérskymi procesmi, prehľadnejšie a budú kompatibilné s inými existujúcimi štandardmi a procesmi. S finálnou podobou smerníc G3 sa záujemcovia môžu podrobne oboznámiť na medzinárodnej konferencii v Amsterdame 4. – 6. októbra 2006.